

El poder militar

Joan F. Mira

Quan escric aquest paper, un tinent general de l'exèrcit d'Espanya deu estar a casa seua, còmodament, llegint, mirant la tele o parlant per telèfon amb amics i col·legues, discretament arrestat, suaument sancionat, encara que la premsa assegure que és un càstig duríssim i exemplar. El bon home, asseguren, no se'n sap avenir: ell pensa que ha fet el seu deure patriòtic, que ha actuat i ha parlat com correspon a qui ha jurat la bandera i la defensa de la pàtria, que les paraules que han alçat tanta polseguera són simplement l'expressió de l'honor militar, potser de la funció normal i constitucional de les forces armades, per terra, per l'aire i per mar, com ell mateix ha dit. El general afirma que no parla per ell mateix sinó pel conjunt de l'exèrcit, que ha recorregut guarnicions, regiments i casernes recollint opinions sobre el tema –del tema de l'Estatut de Catalunya, del risc que corre Espanya, ja se sap– i que allò que proclama el dia solemne de la Pasqua Militar és la inquietud i el pensament dels companys d'uniforme. La drete espanyola, òbviament, troba que en el fons té tota la raó, que la culpa la té el govern socialista (la culpa de tot: de la sequera i de la pluja, dels perills per a Espanya, dels discursos dels tinentes generals), i es guarden molt bé de condemnar amb contundència l'amenaça del poder militar. Perquè al Regne d'Espanya els militars són encara un poder de l'estat, la columna vertebral de la nació, la garantia suprema de la pàtria, la casta especial, superior, que podria intervindre si les coses arribaven a un cert punt, ja se sap quin. Com han fet sempre, d'altra banda, com han fet repetidament, constantment, al llarg dels últims tres segles, d'ençà que Espanya existeix com a Espanya. No hi ha en tot Europa un poder militar com el nostre, no hi ha en cap país de democràcia antiga o nova una història de presència militar tan directa, tan profunda i contínua, tan activa i tan ritual, tan real, tan directa. No sé si en altres parts d'Europa o de l'Amèrica del Nord (l'Amèrica hispànica és tota una altra cosa: l'amor als uniformes, de gala o de combat, és tan fort i tan religiós com a la mare pàtria...) celebren una Pasqua Militar com aquesta d'Espanya, amb el poder civil en segon terme fent només de convidat superflu, no sé si hi ha les mateixes recepcions a les capitànies generals (de fet, em sembla que als països normals no hi ha i no hi ha hagut "capitànies" com aquestes, ni un Govern Militar en cada província al costat del Govern Civil: ací som especials, originals), no sé si les forces armades desfilen a les processons, no sé si hi tenen un costum tan llarg de colps d'estat, de *juntas* i de *pronunciamientos*, de generals entrant a cavall al parlament, d'*asonadas* i de *ruido de sables*, no sé si hi ha una ideologia del poder miliar superior i sagrat com a Espanya. No ho sé, però em sembla que no. No tenen una història tan antiga de militarisme nacional.

Entre altres coses, potser perquè no van tindre tampoc una història tan llarga d'administració militar, justícia militar i el

poder militar com a únic poder, com la que els reis Borbó van imposar als valencians, catalans i aragonesos al llarg d'un segle sencer. El dret de conquesta com a font explícita de dret, la necessitat declarada de governar amb la força, els capitans generals com a suprema autoritat, i *corregidores* i altres càrrecs en mans de militars fins a les Corts de Cadis. Un segle d'hàbit de poder militar deixa idees i tendències profundes. No sé com van fer al Regne de Castella el pas de la història moderna a la contemporània: sé com ens el van fer a nosaltres. Sota el poder militar. Quan va ser ja inevitable introduir la divisió de Montesquieu, als tres poders que fan el fonament de la democràcia –legislatiu, executiu i judicial– Espanya va afegir, en la pràctica i sovint en la teoria, la presència del poder militar. El franquisme va ser, simplement, la culminació perfecta d'aquest curs de la història: el poder procedia de les armes, dels sabres, de les mateixes casernes que el general Mena visitava per recollir opinions sobre el debat de l'Estatut de Catalunya. És una història, és una ideologia, és una religió, i no s'ha acabat encara.

“Perquè al Regne d'Espanya els militars són encara un poder de l'estat, la columna vertebral de la nació, la garantia suprema de la pàtria, la casta especial, superior, que podria intervindre si les coses arribaven a un cert punt, ja se sap quin. Com han fet sempre, d'altra banda, com han fet repetidament, constantment, al llarg dels últims tres segles, d'ençà que Espanya existeix com a Espanya”